

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2008***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

L'udstvo je súčasť prírody a život závisí od nenarušeného fungovania prírodných systémov, ktoré zabezpečujú zásoby energie a výživných látok, ... Trvalý úžitok z prírody závisí od udržiavania základných ekologických procesov a životne dôležitých systémov, od rôznorodosti foriem života, ktoré sú ohrozené nadmernou exploataciou a deštrukciou stanovišť zo strany človeka.

*Svetová charta o prírode schválená
Valným zhromaždením OSN 28. októbra 1982*

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

• MEDZINÁRODNÁ STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Koordinácia environmentálnych aktivít SR v rámci Európskej únie

Koordinácia politiky SR v rámci EÚ je v oblasti životného prostredia v gescii MŽP SR. Prvostupňovú koordinačnú úlohu zabezpečuje Rezortná koordinačná skupina pre životné prostredie (RKS ŽP). RKS ŽP schvaľovala pozície na rokovania pracovných skupín Rady EÚ pre životné prostredie, vyjadrovala sa k návrhom inštrukcii pripravovaných pre Komisiu pre záležitosti EÚ 1, ako aj k návrhu mandátu pre zastupovania Slovenska na úrovni Rady EÚ pre životné prostredie. V rámci RKS boli diskutované a riešené otázky a problémy aj s nadrezortnou pôsobnosťou: príprava podkladov a predbežných stanovísk na rokovanie Výboru pre európske záležitosti NR SR, koordinácia konaní o porušení Zmluvy o založení ES a pod., reportingové povinnosti voči EK, problémy pri preklade dokumentov, korigendá platných legislatívnych predpisov, tlmočenie v pracovných skupinách rady. Príprava a schvaľovanie pozícií na rokovania Výboru stálych predstaviteľov (COREPER) boli v oblasti životného prostredia zabezpečované prostredníctvom účasti zástupcu MŽP SR na zasadnutiach Komisie pre záležitosti EÚ 1. Okrem pravidelných stretnutí RKS ŽP sa zároveň uskutočnili aj neformálne stretnutia k riešeniu konkrétnych problémových okruhov resp. operatívnych problémov, v období medzi jednotlivými formálnymi rokovaniami RKS ŽP.

Najvyšším rozhodovacím orgánom na úrovni EÚ v oblasti životného prostredia pre prijímanie legislatívnych aktov a politických dokumentov je Rada EÚ pre životné prostredie (RŽP), členom za SR je minister životného prostredia. Okrem pravidelných zasadnutí Predsedníctvo zvyčajne organizuje aj tzv. neformálnu radu ministrov ŽP vo svojej krajine. V sledovanom období sa konalo celkovo 6 zasadnutí z toho 4 formálne (3. 3. a 4. 12. 2008 v Bruseli a 5. 6. a 20. 10. 2008 v Luxemburgu). Neformálne stretnutia ministrov životného prostredia sa uskutočnili v dňoch 11. – 13. 4. 2008 v Lubľane a 3. – 4. 7. 2008 v Paríži. MŽP SR pravidelne pripravovalo podklady na zasadnutia Európskej rady, ktoré v roku 2008 prijali významné rozhodnutia a záväzky týkajúce sa životného prostredia, súvisiace predovšetkým s opatreniami v oblastiach zmeny klímy a energetickej politiky EÚ.

V oblasti životného prostredia pracujú 2 pracovné skupiny RŽP, WPE (Pracovná skupina pre životné prostredie – tematicky zameraná na vnútorné environmentálne politiky) a WPIEI (Pracovná skupina pre medzinárodné aspekty životného prostredia – zameraná na externé environmentálne politiky a koordináciu stanovísk členských krajín pred vyjednávaním o medzinárodných dohovoroch v oblasti životného prostredia). Zástupcovia rezortu životného prostredia, ako aj prizvaní odborníci z iných rezortov, napr. MH SR, CCHLP, ÚGKK SR, MZ SR, ÚVZ SR, MP SR, MDPT SR sa v sledovanom období pravidelne zúčastňovali zasadnutí pracovných skupín Rady EÚ. Záujmy SR boli presadzované vďaka aktívnej účasti zástupcov rezortu na zasadnutiach jednotlivých formácií Rady EÚ pre ŽP, t.j. v pracovných skupinách, na zasadnutiach COREPER 1 a najmä na zasadnutiach Rady ministrov životného prostredia, v rámci ktorých boli obhajované pozície Slovenska vo všetkých prerokovaných oblastiach.

1. zasadnutie Rady ministrov životného prostredia EÚ v roku 2008, ktoré sa konalo **3. marca 2008** v Bruseli sa zaoberalo hlavne nasledujúcimi otázkami:

Príspevok k jarnému summitu Európskej rady, ktorý prezentoval aktuálne priority v oblasti životného prostredia obzvlášť v otázkach klimatických zmien a energetiky. Do príspevku bol zapracovaný aspekt ekonomického dobiehania medzi krajinami EÚ (požiadavka SR), text k úniku priemyslu („carbon leakage“) sa posilnil a zdôraznil sa dlhodobější horizont pôsobenia adresnej klimaticko-energetickej politiky. Významným bodom programu zasadnutia Rady ministrov bola politická diskusia k návrhu balíčka opatrení pre oblasť zmeny klímy a energie z obnoviteľných zdrojov. Rada vzala na vedomie pozície jednotlivých členských štátov (ČŠ) ku klimaticko-energetickému balíčku. Všeobecne bola prezentovaná podpora vybraným nástrojom, ktoré podporujú produktivitu, environmentálnu zodpovednosť a konkurencieschopnosť priemyslu. Spravidlivé zaobchádzanie a férovosť za predpokladu nákladovej efektívnosti sú kľúčovými princípmi, ktorými sa návrhy riadia.

V rámci politickej diskusie o návrhu nariadenia, ktorým sa stanovujú emisné normy pre nové osobné automobily ako súčasť integrovaného prístupu Spoločenstva na zníženie emisií CO₂ z ľahkých úžitkových vozidiel, delegácie vo všeobecnosti privítali navrhovaný právny predpis ako hlavný krok k dosiahnutiu ambiciózných cieľov EÚ súvisiacich so znížením emisií v kontexte politik v oblasti klímy a energetiky.

Ministri jednomyselne prijali závery Rady na deviate riadne stretnutie konferencie zmluvných strán dohovoru o biologickej diverzite, ako aj závery Rady na štvrté zasadnutie konferencie zmluvných strán, ktoré slúži ako zasadnutie zmluvných strán Kartagenského protokolu o biologickej bezpečnosti, ktoré sa uskutočnili v máji 2008 v Bonne.

Rada ministrov EÚ pre životné prostredie **5. júna 2008** v Luxemburgu mala na programe najmä diskusiu o ďalšom smerovaní v súvislosti s legislatívnym balíkom klíma – energetika sa zamerala na preskúmanie systému obchodovania s emisiami (ETS) a spoločné úsilie v sektoroch, na ktoré sa nevzťahuje systém ETS, na navrhovaný regulačný rámec pre zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého (CCS), na problematiku podpory obnoviteľných zdrojov energie a na kritériá trvalej udržateľnosti pre biopalivá. Ministri taktiež prediskutovali otázky určené v správe o pokroku, ktorú pripravilo Predsedníctvo EÚ. Ďalším bodom bol Návrh nariadenia, ktorým sa stanovujú emisné normy pre nové osobné automobily ako súčasť integrovaného prístupu Spoločenstva na zníženie emisií CO₂ z ľahkých úžitkových vozidiel. Rada diskutovala o ďalšom smerovaní, pričom sa sústredila na otázky určené v správe predsedníctva o pokroku. Predseda dospel k záveru, že ciele nariadenia sa zdajú byť nekontroverzné, ale o navrhovaných zásadách a mechanizmoch bude potrebné ďalej rokovať.

Zasadnutie Rady pokračovalo výmenou názorov s cieľom prehĺbenia diskusie o mnohých politických otázkach súvisiacich s geneticky modifikovanými organizmami (GMO), pričom dve delegácie predložili písomné príspevky. Väčšina delegácií, ktoré vystúpili, ako aj Európska komisia (EK) uvítali písomné príspevky a označili ich za prínos najmä v otázkach zlepšenia postupov na posúdenie rizika rozšírením vedeckých odborných posudkov, posúdenia nových postupov zameraných na posilnenie spolupráce medzi členskými štátmi EK a príslušnými európskymi a národnými vedeckými inštitúciami, ako aj spresnenia úlohy členských štátov v záujme lepšej kontroly povolených plodín v rámci spoločného prístupu. Niekoľko delegácií pripomenulo význam zváženia spoločnej definície prahových hodnôt pre označovanie GMO v osivách na európskej úrovni, iné vyjadrili obavy z odlišnej rýchlosti postupov povoľovania v EÚ a u jej hlavných obchodných partnerov vo svete. Zástupca EK uviedol, že špecializovaná agentúra EK (EFSA) pripravuje štúdiu na posúdenie rizik, osobitné usmernenia a protokoly o hodnotení bezpečnosti GMO na pestovanie, potraviny a krmivo. Očakáva sa, že prvé predbežné výsledky budú k dispozícii začiatkom roku 2009.

20. októbra 2008 sa zasadnutie Rady pre životné prostredie uskutočnilo opäť v Luxemburgu a riešilo najmä tieto problémy:

Predsedníctvo prezentovalo správu o stave legislatívneho klimaticko-energetického balíka (KEB), na základe ktorej prebehla diskusia a výmena názorov o nasledujúcich bodoch balíka. Únik priemyslu, aukcie v oblasti energetiky, viazanie výnosov z aukcií, financovanie zachytávania a ukladania oxidu uhličitého. Na uvedenú problematiku nepriamo nadviazal aj ďalší bod programu „Príprava na 14. zasadnutie konferencie zmluvných strán (COP 14) Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) a na 4. zasadnutie zmluvných strán Kjótskeho protokolu (Poznaň, 1. až 12. decembra 2008)“. K uvedenému bodu sa prijali závery Rady, v ktorých sa potvrdzujú záväzky EÚ smerujúce k úspešnému završeniu rokovaní v Kodani (v decembri 2009), kde by sa mala dosiahnuť celosvetová a komplexná dohoda o posilnenom viacstrannom režime na boj proti zmene klímy, ktorý spĺňa nároky stanovené medzivládny panelom pre zmenu klímy (IPCC) a ktorá by sa mohla čo najskôr ratifikovať a vstúpiť do platnosti. V záveroch sú zároveň definované podmienky, ktorých splnenie dosiahnutie takejto dohody vyžaduje.

Zasadnutie Rady EÚ pre životné prostredie sa ďalej zaoberalo dokumentom o smerovaní v oblasti geneticky modifikovaných organizmov, ktorý prezentovalo Predsedníctvo. K uvedenému dokumentu prebehla rozsiahla diskusia, niektoré delegácie predložili k tejto téme písomne príspevky. V nasledujúcej časti programu sa na základe otázok, ktoré navrhol predsedníctvo uskutočnila diskusia o smerovaní k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady týkajúceho sa obchodovania s výrobkami z tuleňov.

V bode „Rôzne“ sa zasadnutie Rady okrem iného venovalo prezentáciám správ o pokroku k návrhom smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovuje rámec pre ochranu pôdy a ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES a smernice Európskeho parlamentu a Rady o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia). Predsedníctvo EÚ ďalej informovalo o novom, prepracovanom znení návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o látkach, ktoré poškadzujú ozónovú vrstvu.

Dňa **4. decembra 2008** sa zasadnutie Rady pre životné prostredie konalo v Bruseli. Hlavnými bodmi programu boli:

Informácia Predsedníctva EÚ o stave rokovaní ku klimaticko-energetickému balíčku a následná diskusia ministrov počas pracovného obeda na túto tému. K najcitlivejším problémom rokovaní patrili únik priemyslu, výnimky z aukcií v energetike, postupné aukcie v ostatných sektoroch, redistribučný mechanizmus, financovanie demonštračných projektov pre zachytávanie a ukladanie CO₂, prechod na 30 % redukciu v prípade medzinárodnej klimatickej dohody po 2012. Predsedníctvo zhrnulo diskusiu ministrov s tým, že pripraví pre všetky otvorené otázky návrh konkrétnych riešení s dôrazom na skutočnosť, že existuje politická vôľa dosiahnuť dohodu ku KEB a jeho nasledujúcim legislatívnym návrhom do konca roku 2008. Jednalo sa o nasledujúce legislatívne predpisy:

- Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť a rozšíriť systém Spoločenstva na obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov
- Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020
- Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o geologickom ukladaní oxidu uhličitého, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 85/337/EHS, 96/61/ES, smernice 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES a nariadenie (ES) č. 1013/2006
- Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov

V ďalšej časti rokovania Rada vzala na vedomie správu o pokroku k prepracovanému zneniu návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia).

Na základe otázok navrhnutých Predsedníctvom prebehla v Rade diskusia k dokumentu „Oznámenie Komisie o akčnom pláne pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku“ a k uvedenému dokumentu boli schválené závery Rady. Závery Rady boli prijaté aj k dokumentu „Riešenie výziev súvisiacich s odlesňovaním a degradáciou lesov v rámci boja proti zmene klímy a strate biodiverzity“, ako aj a dokumentu k problematike GMO.

Neformálne stretnutia ministrov životného prostredia ČS EÚ boli venované najmä problematikám klimatických zmien vo vzťahu k biodiverzite a biopalívam (Lubľana), resp. klimaticko-energetickému balíku a GMO (Paríž).

MŽP SR pokračovalo aj v roku 2008 v organizovaní pravidelných **stretnutí zástupcov veľvyslanectiev členských štátov** s ministrom životného prostredia SR, ktoré sa konali pred formálnymi rokovaniami RŽP. Cieľom brífingov je informovanie o pozíciách SR k prerokovávaným témam, ako aj získanie zásadných informácií o postojoch ostatných štátov.

V sledovanom období boli za oblasť životného prostredia schválené a vo Vestníku Európskej únie zverejnené nasledujúce významné **právne akty EÚ**:

- Smernica EP a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe;
- Smernica EP a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii);
- Smernica EP a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc;
- Smernica EP a Rady 2008/101/ES z 19. novembra 2008, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/EC s cieľom začleniť činnosti leteckej dopravy do systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v rámci Spoločenstva;
- Smernica EP a Rady 2008/105/ES zo 16. decembra 2008 o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky, o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 82/176/EHS, 83/513/EHS, 84/156/EHS, 84/491/EHS a 86/280/EHS a o zmene a doplnení smernice 2000/60/ES;
- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 689/2008 zo 17. júna 2008 o vývoze a dovoze nebezpečných chemikálií;
- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1 102/2008 z 22. októbra 2008 o zákaze vývozu kovovej ortuti a niektorých zlúčenín a zmesí ortuti a o bezpečnom uskladnení kovovej ortuti.

Rezort MŽP SR aj v roku 2008 spolupracovalo **so zástupcami Národnej rady SR**, ktorí boli pravidelne prizývaní k účasti na rokovaníach Rezortnej koordinačnej skupiny ŽP, ako aj k rokovaniam komisie EU 1 na MZV SR, kde boli pravidelne informovaní o všetkých stanoviskách SR pripravovaných na rokovania v inštitúciách EÚ. Uvedený postup vychádza z ustanovení ústavného zákona 379/2004 Z.z. o spolupráci NR SR a vlády SR v záležitostiach EÚ. V súlade s týmto zákonom sa dodržiavali aj stanovené lehoty pre predkladanie predbežných pozícií k novým legislatívnym návrhom EÚ s cieľom prispieť k efektívnemu presadzovaniu záujmov SR v EÚ.

Spolupráca Vyšehradskej skupiny

V dňoch 18. a 19.9.2008 sa uskutočnilo v Budapešti **15. stretnutie ministrov životného prostredia krajín Vyšehradskej skupiny (V4)**. Ministri si vymenili skúsenosti k právnym nástrojom EÚ na znižovanie emisií CO₂ z motorových vozidiel, diskutovali o nelegálnej preprave odpadov medzi členskými krajinami, o zavádzaní „zelených daní“ a informovali sa o postojoch pri vyjednávaní o budúcich záväzkoch krajín v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov a realizácii klimaticko-energetického balíčka.

Multilaterálne vzťahy

K najvýznamnejším konferenciám v roku 2008 patrila **14. konferencia zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a 4. stretnutie strán Kjótskeho protokolu**, ktoré sa konali v dňoch **1. - 2.12.2008 v Poznani**. Konferencie sa zúčastnilo spolu takmer 10 tisíc delegátov zo 190 krajín. SR mala na rokovaníach v Poznani historicky najpočetnejšie zastúpenie, celkovo zástupcov za rezorty MŽP SR, MZV SR, MF SR, MH SR, MP SR. K najvýznamnejším výsledkom konferencie patrila podrobná inventarizácia aktuálneho stavu znižovania emisií skleníkových plynov, adaptácie, vývoja a transferu technológií a finančných zdrojov najmä do rozvojových krajín a to za účelom riešenia problematiky zmeny klímy v rámci dohovoru. SR získala na konferencii morálne ocenenie za podporu ďalšej činnosti Expertnej skupiny pre transfer technológií na roky 2008 a 2009.

Ďalšou významnou konferenciou bola **9. konferencia zmluvných strán Dohovoru o biodiverzite v Bonne (19. -**

30.5.2008), na ktorej sa zástupcovia krajín dohodli podstatne znížiť úbytok biodiverzity v priebehu nasledujúcich dvoch rokov. Na programe bolo posúdenie cieľov z roku 2002, otázka biopalív, stratégie mobilizácie finančných zdrojov pre implementáciu cieľov dohovoru, vzťah zmeny klímy a biodiverzity, ochrana dažďových pralesov. Napriek zásadnému rozporu v otázke biopalív (EÚ bola za udržateľnú výrobu a spotrebu biopalív, africké a juhoamerické krajiny boli proti akémukoľvek využívaniu biopalív), sa dosiahol konsenzus s podmienkou udržateľného využívania biopalív počas celého životného cyklu; do roku 2010 by sa mali stanoviť kritériá pre pestovanie rastlín na výrobu biopalív. K významným rozhodnutiam patrilo aj stanovenie kritérií pre vytvorenie ochranných pásiem, ktoré majú byť vytýčené do roku 2012.

SR pristúpila k Protokolu o registri znečisťujúcich látok a ich prenosov (PRTR Protokol) – listina o prístupe SR bola uložená 1.4.2008.

SR ratifikovala aj zmeny a dodatky k Dohovoru EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti (listina o ratifikácii SR uložená 1.4.2008).

Dňa 29.5.2008 SR ratifikovala Protokol o strategickom environmentálnom posudzovaní v rámci Dohovoru EHK OSN o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich hranice štátov, ratifikovaný SR v roku 1999. V súvislosti s daným dohovorom SR prijala Dodatok 1 a 2 (listina o prijatí uložená 29.5.2008).

Bilaterálne vzťahy

V dňoch 24. – 27.11.2008 návšteva 6-člennej delegácie z Čínskej ľudovej republiky, ktorú viedla námestníčka ministra vodných zdrojov Zhou Ying. Cieľom návštevy bolo rokovanie zamerané na výmenu informácií v oblasti manažmentu vodných zdrojov vrátane ich využitia a ochrany, oboznámenie sa s implementáciou Rámcovej smernice o vodách a predĺženie Memoranda o porozumení medzi MŽP SR a Ministerstvom vodných zdrojov ČĽR. Okrem prijatia na MŽP SR na úrovni štátneho tajomníka sa v rámci programu uskutočnilo aj prijatie na VÚVH, ako aj exkurzia na vodné dielo Gabčíkovo.

J. Klinda

Opatrenia hospodárskej politiky a iné opatrenia budú určené na to, aby viedli k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju Slovenskej republiky a budú sa riadiť zásadou trvalo udržateľného rozvoja. Tieto opatrenia by mali zabezpečiť, aby sa od samého začiatku **brali plne do úvahy aj aspekty ochrany životného prostredia** a aby boli prepojené na požiadavky harmonického sociálneho rozvoja

Čl. 72 ods. 2 Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi európskymi spoločenstvami a ich členmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej (Luxemburg, 4. 10. 1993)

• PROGRAMY A PROJEKTY MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE

PHARE - Národný program

Program PHARE poskytoval všeobecnú pomoc kandidátskym krajinám pri príprave na vstup do Európskej únie. Roky 2008 a 2009 sú poslednými rokmi, v rámci ktorých sa realizujú projekty financované z tohto programu. V roku 2008 sa v rámci PHARE – Prechodného fondu 2007 ukončili 3 projekty, v roku 2009 budú ukončené posledné tri projekty.

Prehľad projektov financovaných v rámci PHARE – Prechodného fondu 2007, ukončených v roku 2008:

- TF 2005/017-464.06.01 – Stanovenie hodnôt environmentálnych noriem kvality pre vodu a posilnenie krajských a obvodných úradov životného prostredia pri implementácii kontroly a monitoringu vôd – twinning. Celkový finančný objem: 2 016 400 EUR
- TF UIBF 2005/017-464.08.01 – Vypracovanie národnej metodiky pre určenie kvality vody v nížinných riekach v súlade s Rámcovou smernicou o vode s použitím fytoplanktónu a návrh pre monitorovanie fyto-bentosu – twinning light. Celkový finančný objem: 120 000 EUR
- TF UIBF 2005/017-464.08.01 – Dobudovanie informačného systému pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie – časť strategické environmentálne hodnotenie – technická asistencia. Celkový finančný objem 147 000 EUR.

Prehľad projektov financovaných v rámci PHARE – Prechodného fondu 2007, ktorých ukončenie je plánované v roku 2009:

- TF UIBF 2006/018-175.06.01 - Implementácia smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/21/EC o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu – technická asistencia. Celkový finančný objem 210 000 EUR.
- TF UIBF 2006/018-175.06.01 - Stratégia pre inventarizáciu a zber zariadení s obsahom PCB v objeme menšom ako 5 dm³ v SR. Celkový finančný objem 130 000 EUR.
- TF UIBF 2006/018-175.06.01 - Informačný systém o vode určenej na ľudskú spotrebu. Celkový finančný objem 150 000 EUR.

Operačný program Základná infraštruktúra, ISPA, Kohézny fond - I. Programové obdobie

EK Operačný program Základná infraštruktúra (OP ZI) dňa 18. decembra 2003, ktorý rozpracúva ciele Národného rozvojového plánu pre roky 2004 – 2006 pre oblasť dopravnej, environmentálnej a lokálnej infraštruktúry. OP ZI vymedzuje oblasti pre čerpanie finančnej pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ, a to priamo z **Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF)**. MŽP SR bolo v tomto období sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom (Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR) pre OP ZI pre Prioritu 2 Environmentálna infraštruktúra, ktorá je jednou z jeho troch priorit. Každá priorita je rozdelená do viacerých opatrení, v prípade priority 2 sú to nasledujúce opatrenia:

- 2.1 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd
- 2.2 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia
- 2.3 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva
- 2.4 Ochrana, zlepšenie a regenerácia prírodného prostredia.

Objem prostriedkov alokovaných pre jednotlivé opatrenia Priority 2 Environmentálna infraštruktúra pre roky 2004 – 2006 je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 295.

		Alokované prostriedky (Sk) *	Alokované prostriedky (EUR)
Opatrenie 2.1	spolu	2 215 150 644	58 293 438
	ERDF	1 748 803 130	46 021 135
	ŠR	466 347 514	12 272 303
Opatrenie 2.2	spolu	1 275 267 384	33 559 668
	ERDF	867 743 110	22 835 345
	ŠR	407 524 274	10 724 323
Opatrenie 2.3	spolu	1 174 746 592	30 914 384
	ERDF	829 081 302	21 817 929
	ŠR	345 665 290	9 096 455
Opatrenie 2.4	spolu	289 820 452	7 626 854
	ERDF	217 365 358	5 720 141
	ŠR	72 455 094	1 906 713

*použitý kurz 38 Sk/1 €

K 31.12.2008 bolo na MŽP SR pre Prioritu 2 Environmentálna infraštruktúra OP ZI zaregistrovaných **467 žiadostí** o nenávratný finančný príspevok (NFP)

v rámci **Opatrenia 2.1: 172 žiadostí** o NFP

v rámci **Opatrenia 2.2: 67 žiadostí** o NFP

v rámci **Opatrenia 2.3: 149 žiadostí** o NFP

v rámci **Opatrenia 2.4: 51 žiadostí** o NFP

K 31.12.2008 minister životného prostredia **schválil** na základe odporúčania výberovej komisie (Rady environmentálnych projektov) **198 žiadostí** o nenávratný finančný príspevok. Z toho so **198 žiadateľmi** už bola **uzatvorená zmluva** o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.

- v rámci Opatrenia 2.1: 74 schválených žiadostí o NFP v celkovej výške z ERDF a ŠR 70 408 652,75 EUR (2 675 258 804,66 Sk).
- v rámci Opatrenia 2.2: 35 schválených žiadostí o NFP v celkovej výške z ERDF a ŠR 54 989 773,68 EUR (2 089 611 399,71 Sk)
- v rámci Opatrenia 2.3: 63 schválených žiadostí o NFP v celkovej výške z ERDF a ŠR 33 590 761,25 EUR (1 617 002 955,33 Sk)
- v rámci Opatrenia 2.4: 26 schválených žiadostí o NFP v celkovej výške z ERDF a ŠR 8 010 765,04 EUR (304 409 071,53 Sk)

*použitý kurz 38 Sk/1 €

Zoznam všetkých projektov podporených v rámci OP ZI, priority 2 Environmentálna infraštruktúra je prístupný širokej verejnosti a zverejnený na internetovej stránke MŽP SR www.enviro.gov.sk.

Počas obdobia rokov 2000 – 2006 bola Slovensku poskytovaná tiež pomoc ES v rámci **podporného programu ISPA** (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession, Nástroj štrukturálnych politík pre predvstupové obdobie). Poskytnutá podpora bola zameraná na dosiahnutie súladu s najnákladnejšími smernicami v oblasti životného prostredia. Tento program k 31.12.2008 podporil 22 veľkých projektov v oblasti budovania environmentálnej infraštruktúry v celkovej sume 316 566 370 EUR.

V roku 2004 v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ SR prestala byť oprávneným žiadateľom pre program ISPA, čím došlo k skráteniu programovacieho obdobia a čerpanie prostriedkov pokračovalo v rámci nástupníckeho **Kohézneho fondu**. Kohézny fond k 31.12.2008 poskytol financovanie 7 projektov zameraných na infraštruktúru v životnom prostredí v celkovej sume 298 983 765 eur.

Operačný program Životné prostredie - II. Programové obdobie 2007 – 2013

Programovým dokumentom SR pre čerpanie pomoci z fondov EÚ pre sektor životného prostredia na roky 2007 - 2013 je Operačný program Životné prostredie (OP ŽP), ktorého riadiacim orgánom je MŽP SR.

OP ŽP podporuje projekty na dosiahnutie zlepšenia ochrany životného prostredia prostredníctvom nasledovných prioritných osí:

Prioritná os 1: Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd

Prioritná os 2: Ochrana pred povodňami

Prioritná os 3: Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy

Prioritná os 4: Odpadové hospodárstvo

Prioritná os 5: Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

Tabuľka 296. Objem prostriedkov alokovaných pre jednotlivé Prioritné osi OP ŽP

	Alokované prostriedky (EUR)	
Prioritná os 1: (voda)	spolu	1 077 227 136
	KF	915 643 065
	ŠR	161 584 071
Prioritná os 2: (povodne)	spolu	141 176 471
	KF	120 000 000
	ŠR	21 176 471
Prioritná os 3: (ovzdušie)	spolu	211 764 706
	ERDF	180 000 000
	ŠR	31 764 706
Prioritná os 4: (odpady)	spolu	570 588 235
	KF	485 000 000
	ŠR	85 588 235
Prioritná os 5: (príroda a krajina)	spolu	59 714 041
	ERDF	50 756 935
	ŠR	8 957 106

Zdroj: MŽP SR

K 31.12.2008 vyhlásilo MŽP SR celkovo 17 výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) v celkovej alokácii 465 472 017 EUR. K uvedenému dátumu zo 446 zaregistrovaných žiadostí o NFP v celkovej požadovanej sume 904 912 891 EUR bolo Výberovou komisiou MŽP SR pre projekty z ERDF a KF schválených 114 žiadostí o NFP v sume schváleného NFP 189 330 673 EUR, z toho z fondov EÚ 165 042 733 EUR a zo štátneho rozpočtu vo výške 24 287 940 EUR. K 31.12.2008 bolo zazmluvnených 48 projektov vo výške 58 510 635 EUR, z toho 51 301 389 z fondov EÚ. 43 projektov je v realizácii, žiadny nie je ukončený.

Tabuľka 297. Výsledok vyhlásených výziev k 31.12.2008

Zdroj: MŽP SR

Prioritná os	Počet schválených projektov	Suma schválených NFP (tis. EUR)			% z celkovej alokácie OP ŽP	Zostatok alokácie (ŠF/KF+ŠR)
		Spolu	Z toho			
			ŠF/KF	ŠR		
1 Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	6	20 878	17 959	2 919	1,94	1 056 349
2 Ochrana pred povodňami	16	14 525	12 995	1 530	10,29	126 651
3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	14	30 727	26 284	4 443	14,51	181 038
4 Odpadové hospodárstvo	67	113 842	99 849	13 993	19,95	456 746
5 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	11	9 359	7 956	1 403	15,67	50 355

V uvedenom počte a v celkovej alokácii nie je zahrnutá výzva č. OPŽP-PO3-08-4 (vyhlásená 02.09.2008 s termínom uzávierky 15.01.2009), ktorá bola po vyhlásení následne zrušená z dôvodu zistenia nesúladu textu výzvy s Programovým manuálom OPŽP. Počas vyhlásenia neboli na MŽP SR zaregistrované žiadne žiadosti o NFP v rámci uvedenej výzvy.

V rámci OP Životné prostredie boli počas sledovaného obdobia zverejnené taktiež Oznamy o predkladaní projektových zámerov veľkých projektov, ktorých celkové náklady prevyšujú sumu 25 miliónov EUR, k Prioritnej osi 1 a Prioritnej osi 2. K termínu uzavretia oznamov bolo na MŽP SR doručených 22 projektových zámerov veľkých projektov, z toho 21 k operačným cieľom 1.1. (pitná voda) a 1.2 (ČOV a kanalizácia) s predpokladanými celkovými nákladmi vo výške 1 195 728 946,23 EUR a 1 projektový zámer veľkého projektu pre operačný cieľ 2.1 (protipovodňové opatrenia) s predpokladanými celkovými nákladmi vo výške 76 177 620,66 EUR.

K 31.12.2008 dospeli uvedené projektové zámery veľkých projektov do štádia kontroly základnej oprávnenosti a obsahovej úplnosti.

Všetky potrebné informácie k jednotlivým výzvam je možné nájsť na stránke www.opzp.sk alebo na www.repis.sk, ako aj priamo v desiatich kanceláriách Regionálnych environmentálnych poradenských a informačných stredísk (REPIS) SAŽP v celej SR.

V zmysle Systému riadenia KF a ŠF na programové obdobie 2007–2013 bol dňa 14.12.2008 vypracovaný Harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o NFP z fondov EÚ prostredníctvom OP ŽP pre rok 2009, ktorý plánuje zverejnenie siedmich výziev v priebehu roka 2009.

Operačný program Stredná Európa

Operačný program Stredná Európa (OP SE) je novým programom EÚ, ktorý podporuje spoluprácu v krajinách a regiónoch Strednej Európy, čím prispieva k zlepšeniu inovácií, dostupnosti (dopravy a informačno-komunikačných technológií), životného prostredia a k zvýšeniu konkurencieschopnosti.

OP SE bol schválený rozhodnutím Komisie K(2007)5817 z 3.12.2007, ktorým sa prijíma operačný program „Central Europe“ a je realizovaný národnými, regionálnymi a lokálnymi inštitúciami z 9 krajín, a to z 8 členských štátov EÚ (Rakúska, Českej republiky, Nemecka, Maďarska, Talianska, Poľska, Slovenskej republiky, Slovinska) a západnej pohraničnej oblasti Ukrajiny.

Program poskytuje 231 mil. EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie SR. Celková finančná alokácia pre SR z tohto programu na obdobie 2007 - 2013 predstavuje **9,8 mil. EUR**. Náklady slovenských projektových partnerov môžu byť podporené z prostriedkov ERDF do výšky 85 %. Partneri musia zostávajúcu časť výdavkov spolufinancovať z vlastných zdrojov.

Ciele OP SE budú dosahované prostredníctvom nasledovných Prioritných osí, ktoré sú podrobnejšie rozpracované na úrovni oblastí intervencií.

Priorita 1: Uľahčenie inovácií v Strednej Európe

Priorita 2: Zlepšenie dostupnosti Strednej Európy ako aj v rámci nej

Priorita 3: Zodpovedné využívanie životného prostredia

Priorita 4: Zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti miest a regiónov

Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít.

V roku 2007 prebiehala príprava programových dokumentov, ako aj tvorba relevantných programových štruktúr na európskej, národnej i regionálnej úrovni.

Riadiacim orgánom je Mesto Viedeň, je zodpovedný za riadenie a implementáciu programu v súlade s princípmi správneho finančného riadenia a v zmysle príslušných nariadení o manažmente fondov ES. **Národným orgánom** je MŽP SR.

V rámci OP SE bola dňa 3. marca 2008 otvorená **prvá výzva na predkladanie projektov**. Partnerstvá zahŕňajúce inštitúcie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (verejné inštitúcie, inštitúcie riadené verejným právom alebo inštitúcie riadené súkromným právom) mohli prostredníctvom vedúceho partnera predkladať svoje žiadosti o nenávratný finančný príspevok z ERDF najneskôr do 14. apríla 2008, ktorý bol termínom uzatvorenia výzvy.

V rámci tejto výzvy bolo vedúcimi partnermi predložených celkovo 95 žiadostí o nenávratný finančný príspevok a slovenskí projektoví partneri zapojili do 44 projektov, v troch ako vedúci partneri projektu.

Celkovo bolo v rámci prvej výzvy schválených 29 projektových žiadostí v celkovej výške 66,8 mil. EUR z ERDF, pričom spolufinancovanie z verejných zdrojov predstavuje 15,1 mil. EUR, spolufinancovanie zo súkromných zdrojov 2,2 mil. EUR.

Z celkového počtu 29 schválených projektových žiadostí je v 15 projektových žiadostiach zapojených 23 projektových partnerov zo SR vrátane 1 vedúceho partnera projektu, s celkovou výškou schválených finančných prostriedkov 3,8 mil. EUR z ERDF, pričom 0,7 mil. EUR tvorí spolufinancovanie z národných zdrojov. Z toho bolo **v prioritnej osi 3 Zodpovedné využívanie životného prostredia** schválených 6 projektov s účasťou slovenských projektových partnerov s celkovou výškou schválených prostriedkov 24,2 mil. EUR z ERDF.

Operačný program Juhovýchodná Európa

Operačný program Juhovýchodná Európa (OP JvE) bol schválený rozhodnutím Komisie K(2007) 6590 z 20/XII/2007, ktorým sa prijíma operačný program „South-East Europe“. Cieľom OP JvE je zlepšenie procesu územnej, ekonomickej a sociálnej integrácie, podpora kohézie, stability a konkurencieschopnosti prostredníctvom rozvíjania nadnárodného partnerstva a spoločných akcií v záležitostiach strategického významu.

OP JvE zahŕňa 16 krajín: Albánsko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Chorvátsko, Čierna Hora, Grécko, Maďarsko, Moldavsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Srbsko, Taliansko a Ukrajina.

V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie SR. Zapojiť sa môžu inštitúcie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (verejné inštitúcie, inštitúcie riadené verejným právom alebo inštitúcie riadené súkromným právom). Celková finančná alokácia pre SR pre OP JvE na obdobie 2007 - 2013 predstavuje **9,896 milióna EUR**. Miera spolufinancovania z ERDF pre projektových partnerov zo SR predstavuje 85 % celkových oprávnených výdavkov na nimi uskutočňované aktivity v rámci projektu.

Ciele OP JvE budú dosahované prostredníctvom nasledovných Prioritných osí:

Prioritná os 1: Uľahčovanie inovácií a podnikania

Prioritná os 2: Ochrana a zlepšovanie životného prostredia

Prioritná os 3: Zlepšovanie dostupnosti

Prioritná os 4: Rozvoj nadnárodných synergii pre oblasti udržateľného rastu

Prioritná os 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít.

Prioritné osi sú ďalej podrobnejšie rozpracované na **úroveň oblastí intervencie**.

V roku 2007 boli v rámci OP JvE uskutočnené predovšetkým aktivity na nadnárodnej úrovni:

- programovanie – finalizácia operačného programu, príprava návrhov programových implementačných dokumentov,
- vytváranie riadiacich štruktúr (JTS, Kontaktné miesta) vrátane budovania kapacít,
- príprava komunikačných aktivít (vrátane prípravy a vyhlásenia tendrov na vytvorenie spoločného dizajnu, vytvorenie web stránky programu, úvodná konferencia atď.).

Riadiacim orgánom OP JvE bola ustanovená Národná rozvojová agentúra v Budapešti. **Národným orgánom SR** OP JvE je MŽP SR.

V rámci programu bola dňa 5. mája 2008 otvorená **prvá výzva** na predkladanie projektových zámerov. Partnerstvá zahŕňajúce inštitúcie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (verejné inštitúcie, inštitúcie riadené verejným právom alebo inštitúcie riadené súkromným právom) z uvedených krajín mohli prostredníctvom vedúceho partnera predkladať svoje projekty najneskôr do 13. júna 2008, ktorý bol termínom uzatvorenia prvej fázy výzvy.

V rámci celkového počtu 1 099 predložených projektových zámerov – z ktorých 700 prešlo úspešne formálnou kontrolou – sa do projektov zapojilo 202 slovenských projektových partnerov, z ktorých 17 vystupovalo v úlohe vedúceho partnera projektu.

Na základe výsledkov hodnotenia a následne rozhodnutia Monitorovacieho výboru prebehlo od 13.10.2008 – 21.11.2008 predkladanie kompletných projektových žiadostí. Celkovo bolo predložených 90 projektov s účasťou 39 projektových partnerov zapojených v 31 projektoch.

K 31.12.2008 nebol proces hodnotenia a výberu projektových žiadostí ukončený.

Na zasadnutí Monitorovacieho výboru OP JvE v dňoch 6. – 7. júla 2009 bolo schválených 40 projektov v celkovej výške 76 628 855 EUR z ERDF. Z celkového počtu schválených projektov je v 15 projektoch zastúpených spolu 23 slovenských projektových partnerov, z toho v 2 projektoch sa jedná o vedúcich partnerov projektu. Celková suma schváleného príspevku zo zdroja ERDF prislúchajúca slovenským projektovým partnerom predstavuje 5 170 972 EUR, čo je 85 % z rozpočtu našich projektových partnerov. Zvyšných 15 % rozpočtu si projektoví partneri zabezpečia z vlastných (verejných) zdrojov v celkovej výške 912 525 EUR.

Z toho v rámci Priority 2 **Ochrana a zlepšovanie životného prostredia** boli schválené 4 projekty s účasťou 5 projektových partnerov zo SR v celkovej výške 1 720 446 EUR z príspevku z ERDF.

Program LIFE a LIFE+

Hlavným cieľom Finančného nástroja Spoločenstva pre životné prostredie - programu LIFE je podporovať aktivity, ktoré majú pozitívny vplyv na životné prostredie a prispievať tak k implementácii, aktualizácii a rozvoju environmentálnej politiky a legislatívy Spoločenstva.

SR na programe LIFE participuje od roku 2002, celkovo pre SR bolo schválených 11 projektov s celkovým rozpočtom 13 718 193 EUR, z čoho príspevok z programu LIFE činí sumu 5 994 084 EUR. Monitoring programu aj projektov zabezpečuje EK, národným orgánom pre tento program je MŽP SR.

Tabuľka 298. Schválené projekty LIFE - Príroda

Názov projektu	Prijímateľ	Rok schválenia	Celkový rozpočet (EUR)	Príspevok EK (EUR)
Ochrana orla kráľovského v slovenskej časti Karpát	Ochrana dravcov Slovenska	2003	492 000	369 000
Ochrana a manažment dunajských lužných lesov	Bratislavské regionálne ochrannárske združenie	2003	570 000	370 500
Obnova vodného režimu v prírodnej rezervácii Šúrské močiare	Asociácia priemyslu a ochrany prírody	2003	400 000	300 000
Ochrana diverzity prírodného prostredia v NP Slovenský Raj	ŠOP SR	2004	500 244	250 122
Ochrana dropa fúzatého na Slovensku	ŠOP SR	2005	2 040 000	1 500 000
Obnova mokradí Záhorskej nížiny	ŠOP SR	2005	624 000	312 000
Obnova a manažment biotopov piesočných dún na území Vojenského výcvikového priestoru Záhorie	Vojenský technický a skúšobný ústav Záhorie	2006	1 538 438	1 076 900
Ochrana CHVÚ Senné a Medzibodrožie na Slovensku	ŠOP SR	2006	1 325 556	662 778

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 299. Schválené projekty LIFE - Životné prostredie

Názov projektu	Prijímateľ	Rok schválenia	Celkový rozpočet (EUR)	Príspevok EK (EUR)
Integrovaný prístup pre využívanie energie získavanej z biomasy	Biomasa - združenie právnických osôb	2003	5 732 998	1 011 900
Trvalo udržateľný rozvoj miest a znižovanie dopadov klimatických zmien na kvalitu života v mestách a mestské prostredie	REC Slovensko	2004	355 739	170 945

Zdroj: MŽP SR

Pokračovaním úspešného programu LIFE je program LIFE+. Pre obdobie 2007–2013 sa rozdeľovanie prostriedkov z tohto komunitárneho programu riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 614/2007 o finančnom nástroji pre životné prostredie (LIFE +).

Nariadenie stanovuje tri hlavné komponenty, v ktorých je možné požiadať o prostriedky sú to: **Príroda a Biodiverzita, Environmentálna politika a riadenie, Informácie a komunikácia**. Oblasť „Environmentálna politika a riadenie“ sa rozdeľuje na široké spektrum podoblastí, napr. zmena klímy, ochrana vôd, ochrana pôdy, mestské prostredie, problematika hluku, chemikálie, životné prostredie a zdravie, prírodné zdroje a odpady, monitoring a ochrana lesov, inovácie, strategické prístupy, riadenie životného prostredia a podpora mimovládnych organizácií.

Celkový rozpočet programu na roky 2007–2013 je 2,143 miliardy EUR, z toho je minimálne 78 % určených priamo na financovanie projektov a z tohto balíka je minimálne 50 % určených na projekty v komponente: Príroda a Biodiverzita. Maximálne 22 % z celkového rozpočtu môže EK minúť na operačné náklady DG Environment, zložky Európskej komisie, ktorá administruje celý program.

Každý členský štát má pridelenú z celkového rozpočtu indikatívnu alokáciu na každý rok v období 2007 – 2013. Alokácia pre SR v roku 2007 bola 2,857 mil. EUR, v roku 2008 bola 3,171 mil. EUR a v roku 2009 je 3,83 mil. EUR a každý ďalší rok sa bude suma mierne zvyšovať a bude presahovať 4 mil. EUR ročne.

Výzvy na predkladanie projektov sú zverejnené na stránkach EK (<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>) aj MŽP SR (www.enviro.gov.sk).

V roku 2007 bolo podaných 8 projektových žiadostí, kde bola predkladateľom slovenská organizácia, z toho bola schválená jedna na úrovni EK.

Tabuľka 300. Prehľad schválených projektov LIFE+ - Príroda, podaných v roku 2007

Kód projektu	Názov projektu	Celkový rozpočet (EUR)	Príspevok EK (EUR)
Prijímateľ /partneri			
LIFE07 NAT/SK/000707	Ochrana ohrozených druhov vtákov v prirodzených biotopoch dunajských luhov	4 577 663	2 288 839
BROZ, VV, Agravia, PrifUK, EDUKOVIZIG, SZITE			

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 301. Prehľad schválených projektov LIFE+ - Environmentálna politika a riadenie, podaných v roku 2007 s účasťou slovenských partnerov

Žiadateľ	Názov projektu	Celkový rozpočet (EUR) na slovenského partnera	Príspevok (EUR) na slovenského partnera
Partneri			
Johann Heinrich von Thünen-Institute /Nemecko/	Ďalší rozvoj a implementácia monitorovacieho systému lesov na úrovni EÚ	692 200	333 200
Národné lesnícke centrum Zvolen /ako jediný Slovenský partner/			
Deutsche Umwelthilfe /Nemecko/	Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestskom prostredí: Cena Európske hlavné mesto prírody a biodiverzity	191 312	95 106
Regionálne Environmentálne Centrum Bratislava /ako jediný Slovenský partner/			
Spolu		883 512	128 306

Zdroj: MŽP SR

V roku 2008 bolo podaných 5 projektových žiadostí a z toho 3 projektové žiadosti boli schválené na úrovni EK.

Tabuľka 302. Prehľad schválených projektov LIFE+, podaných v roku 2008

Žiadateľ	Názov projektu	Celkový rozpočet (€)	Príspevok EK (€)
Partneri			
Bratislavské regionálne ochranárske združenie	Ochrana hraboša severského panónskeho	3 804 080	2 853 060
Výskumný ústav vodného hospodárstva; Prírodovedecká fakulta UK Bratislava; Národný park Neusiedler See-Seewinkel (Rakúsko); Združenie Pisztráng Kör (Maďarsko); Spoločnosť pre štúdium a ochranu cicavcov (Holandsko)			
BIOMASA, združenie právnických osôb	Kreatívne vysoko účinné a efektívne využitie biomasy	1 354 070	524 070
Výskumný ústav vodného hospodárstva	Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využitia podľa Rámcovej smernice o vode	1 117 106	557 379
Slovenská agentúra životného prostredia; Daphne- Inštitút aplikovanej ekológie			
Spolu		5 275 256	3 934 509

Zdroj: MŽP SR

INTERREG III B CADSES

Program Iniciatívy Spoločenstva (Community Initiative Programme – ďalej len „CIP“) INTERREG III, zameranie B (ďalej len „INTERREG III B“) slúži na posilnenie nadnárodnej spolupráce v oblasti priestorového rozvoja a koordináciu tohto rozvoja na území členských krajín EÚ, ako aj kandidátskych a ostatných krajín. V závislosti od geografického priestoru, v ktorom sa tento cieľ realizuje, bolo v rámci tohto programu vyčlenených viacero čiastkových programov.

SR je zapojená do programu INTERREG III B CADSES, ktorý je zameraný na transnacionálnu spoluprácu v stredoeurópskom, jadranskom, podunajskom a juhovýchodoeurópskom priestore (z anglického názvu ktorého „Central, Adriatic, Danubian, South – Eastern European space“ je odvodená aj skratka „CADSES“).

V Programe Iniciatívy Spoločenstva INTERREG III B CADSES (2000 – 2006) boli pre programové obdobie 2000 – 2006 stanovené nasledujúce priority:

Priorita 1: Podpora trvalo udržateľného územného rozvoja a sociálnej a ekonomickej kohézie

Priorita 2: Efektívne a trvalo udržateľné dopravné systémy, prístup k informačnej spoločnosti;

Priorita 3: Podpora a manažment rozvoja krajiny, prírodného a kultúrneho dedičstva;

Priorita 4: Ochrana životného prostredia, manažment zdrojov a prevencia.

Za celkové riadenie programu na nadnárodnej úrovni zodpovedá nadnárodný riadiaci orgán v Ríme (Ministry for Infrastructures).

MŽP SR je národným orgánom pre SR v rámci Programu Iniciatívy Spoločenstva CIP INTERREG IIIB CADSES (ďalej len „CIP Interreg IIIB CADSES“).

Celkovo bolo v rámci Programu Iniciatívy Spoločenstva CIP INTERREG IIIB CADSES k **31.12.2007** na nadnárodnej úrovni schválených **40 projektov s 59 projektovými partnermi zo Slovenskej republiky, s celkovým objemom požadovaných finančných prostriedkov 6 221 077 EUR**. Z toho **3 856 189,75 EUR** je z ERDF a **2 364 887,25 EUR** predstavuje národné spolufinancovanie.

Projektový partner zo SR môže po schválení projektu, do ktorého je zapojený, predložiť žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu Národnému orgánu (MŽP SR). Dňa 30.9.2005 bola vyhlásená národná výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu. V rámci tejto výzvy bolo predložených a schválených 20 projektových žiadostí s celkovým objemom požadovaných finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu 1 094 724,3 EUR (32 979 664,23 Sk) (tomu zodpovedajúci nenávratný finančný príspevok z ERDF poskytovaný prostredníctvom vedúcich partnerov projektov predstavuje 2 174 481 EUR (65 508 404,63 Sk)).

Dňa 16.11.2006 bola vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu. V rámci tejto výzvy bolo k **31.12.2008** predložených spolu 17 projektových žiadostí o NFP zo ŠR s celkovým objemom požadovaných finančných prostriedkov zo ŠR 1 015 228 EUR (30 584 766,08 Sk). Zasadnutím riadiacej komisie pre zameranie INTERREG IIIB CADSES bolo k 31.12.2008 v rámci tejto výzvy schválených spolu 14 projektových žiadostí s celkovým objemom požadovaných finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu vo výške 693 296 EUR (20 886 237,68 Sk).

Globálny fond pre životné prostredie (GEF – Global Environmental Facility)

Iniciatíva **Global Environment Facility** (GEF) bola založená v roku 1991 ako pilotný program pod Medzinárodnou bankou pre obnovu a rozvoj. Cieľom iniciatívy GEF je pomáhať rozvojovým krajinám a krajinám s prechodnou ekonomikou financovať projekty zamerané na celosvetovú ochranu životného prostredia. SR zatiaľ patrí medzi krajiny, ktoré môžu čerpať finančné prostriedky z fondu GEF.

Projekty GEF sú riadené 3 implementačnými agentúrami. Pre Strednú a Východnú Európu je to **UNDP** s kanceláriou v Bratislave, **UNEP** s kanceláriou v Nairobi a **World Bank** – Svetová banka. Realizácii projektov po celom svete napomáhajú partnerské realizačné agentúry, ktorých je sedem: UNIDO, FAO, IFAD, EBRD, Africká rozvojová banka, Ázijská rozvojová banka a Interamerická rozvojová banka.

V období od 1.7.2006 do 30.6.2010 začalo pre program GEF nové programovacie obdobie (GEF 4), v ktorom sa prioritné oblasti zujú na **klimatické zmeny a biodiverzitu**. V oblasti Biodiverzita bola SR zaradená do skupiny 93 krajín, s priemernou alokáciou na krajinu do výšky maximálne 3,5 mil. USD do roku 2010. V oblasti Klimatické zmeny bola SR pridelená individuálna alokácia v celkovom objeme 5,7 mil. USD do roku 2010.

Slovensko sa v iniciatíve GEF zúčastňuje od roku 1994. Doteraz bolo schválených 12 národných projektov s dotáciou v celkovej sume 22,46 mil. USD, z ktorých je už sedem projektov ukončených. Počas roka 2008 boli v príprave 2 nové národné projekty. Slovenské organizácie ďalej participujú v štrnástich medzinárodných projektoch a 3 ďalšie medzinárodné projekty sú momentálne v príprave.

Tabuľka 303. Prehľad schválených národných projektov financovaných GEF

Projekt	Oblasť	GEF grant	Celkové náklady
		mil. USD	
Ochrana biodiverzity	biodiverzita	2,300	3,17
Stratégie na ochranu biodiverzity, akčný plán a národná správa	biodiverzita	0,077	0,077
Lúky Strednej Európy - ochrana a trvalo udržateľné využívanie	biodiverzita	0,750	1,102
Ochrana, obnova a rozumné využívanie vápenatých slatín na Slovensku	biodiverzita	1,000	2,463
Podpora implementácie Národného rámca biologickej bezpečnosti pre Slovensko	biodiverzita	0,466	0,605
Zníženie emisií skleníkových plynov prostredníctvom využívania energie z biomasy na severozápadnom Slovensku	zmena klímy	0,999	8,343
Odstraňovanie bariér rekonštrukcie verejného osvetlenia na Slovensku	zmena klímy	0,995	3,203
Národné hodnotenie pre rozvoj kapacít pre globálny environmentálny manažment	viac oblastí	0,200	0,22
Integrácia princípov a praktík ekologického manažmentu do krajinného a vodohospodárskeho manažmentu na Východoslovenskej nížine	viac oblastí	0,995	4,345
Eliminácia častíc ničiacich ozónovú vrstvu pri výrobe domácich chladničiek a mrazničiek	ozónová vrstva	3,500	5,953
Počiatková pomoc SR pri plnení záväzkov vyplývajúcich zo Štokholmského dohovoru o perzistentných organických látkach (POPs)	POPs	0,475	0,475
Počiatková pomoc SR pri plnení záväzkov vyplývajúcich zo Štokholmského dohovoru o perzistentných organických látkach (POPs)	POPs	10,704	20,778
Spolu		22,461	50,734

Finančný mechanizmus EHP/Nórsky finančný mechanizmus

Súčasne so vstupom do EÚ sa SR stala členom **Európskeho hospodárskeho priestoru** (EHP), do ktorého patria aj krajiny Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO). Na základe dohody medzi EÚ a krajinami EZVO Nórske kráľovstvo, Island a Lichtenštajnsko poskytnú v období od 1. mája 2004 do 30. apríla 2009 SR a ďalším štátom finančnú pomoc v celkovej ročnej sume 13,36 miliónov EUR. Počas obdobia piatich rokov bude SR poskytnutá celková suma 67 mil. EUR.

V tejto súvislosti bolo potrebné vytvoriť aj určitý nevyhnutný právny základ poskytovania finančnej pomoci. Podpisom memoránd o porozumení začiatkom roka 2005 sa vytvorili dva samostatné finančné mechanizmy, a to finančný mechanizmus EHP (FM EHP) a Nórsky finančný mechanizmus (NFM).

Cieľom tejto pomoci je prispieť k zmierneniu hospodárskych a sociálnych rozdielov v EHP prostredníctvom grantov na investičné a rozvojové projekty v nasledovných prioritných oblastiach:

- Ochrana životného prostredia
 - skvalitnenie a rozvíjanie infraštruktúry pre ochranu vôd a vodné hospodárstvo
 - zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie skleníkových plynov na Slovensku
 - skvalitnenie odpadového hospodárstva na samosprávnej úrovni
 - zníženie starých environmentálnych záťaží životného prostredia a bezpečné nakladanie s nimi
 - zníženie straty biodiverzity a zachovanie prirodzených biotopov
- Podpora trvalo udržateľného rozvoja
- Zachovanie európskeho kultúrneho dedičstva
- Rozvoj ľudských zdrojov
- Zdravie a starostlivosť o deti
- Výskum
- Zavedenie schengenského acquis, posilnenie súdництва
- Regionálna politika a cezhraničné aktivity
- Technická pomoc súvisiaca s implementáciou acquis communautaire.

Kým prvých šesť prioritných oblastí je podporovaných z finančného mechanizmu EHP aj z NFM, posledné tri prioritné oblasti sú podporované výlučne z NFM.

Okrem prioritných oblastí boli určené aj fondy, ktoré by mali slúžiť na pokrytie špecifických oblastí formou blokových grantov. Sú to nasledovné fondy:

- Fond pre mimovládne organizácie
- Fond technickej pomoci pre implementáciu finančných mechanizmov
- Fond výskumu
- Fond na podporu spolupráce medzi školami/štipendiá
- Fond počiatočného kapitálu
- Fond know-how - vytvorený len z NFM

Národným kontaktným bodom pre implementáciu FM EHP a NFM v SR sa stal Úrad vlády SR.

Schválené a realizované projekty v priebehu roka 2008

Individuálne projekty žiadateľov z verejného a tretieho sektora – prioritná oblasť Ochrana životného prostredia:

- Obec Nižný Slavkov – projekt Regulácia potokov v obci Nižný Slavkov - Slavkovský potok a Čierny močiar (podpora infraštruktúry) – grant vo výške 540 017 EUR.
- Nadácia Dubnické opáľové bane - projekt Záchrana zimoviska netopierov v Dubnických baniach - grant vo výške 573 678 EUR.
- Košický samosprávny kraj - projekt Skvalitnenie povodňového manažmentu a protipovodňového plánovania v povodí Hornádu na území SR – výška grantu 372 189 EUR.
- Mesto Lipany - projekt Protipovodňové opatrenia na Lipanskom potoku a potoku Lučanka v Lipanoch - výška grantu 371 685 EUR.
- Mesto Myjava - projekt Revitalizácia toku Myjava v intraviláne mesta Myjava – výška grantu 1 035 414 EUR.
- Košický samosprávny kraj – projekt Minimalizácia komunálneho odpadu a likvidácia čiernych skládok v mikroregióne Laborecká niva (MIKADO) - výška grantu 280 886 EUR.
- Mesto Tvrdošín – projekt Vybudovanie infraštruktúry vodného hospodárstva v mestskej časti Tvrdošín – Oravice - výška grantu 1 491 279 EUR.
- Obec Hurbanova Ves – projekt Rozvoj infraštruktúry vodného hospodárstva v obci Hurbanova Ves, kanalizácia - ochrana zdrojov pitnej vody Žitného ostrova, Jelky a Hurbanova Ves - výška grantu 823 800 EUR.

Individuálne projekty žiadateľov z verejného a tretieho sektora – prioritná oblasť Trvalo udržateľný rozvoj:

- Mesto Vrábľe - projekt Využitie biomasy pre výrobu tepla v meste Vrábľe – výška grantu 784 286 EUR.
- Mesto Tvrdošín - projekt Zníženie energetickej náročnosti verejného osvetlenia v Tvrdošine – grant vo výške 335 737 EUR.
- Obec Lehnice - projekt Skvalitnenie obecného verejného osvetlenia v obci Lehnice s cieľom úspory energie - výška grantu 529 015 EUR.
- Mesto Svit - projekt Skvalitnenie obecného verejného osvetlenia s cieľom úspory energie v meste Svit - výška grantu 464 947 EUR.
- Ústav na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce – projekt Inštalácia slnečných kolektorov a modernizácia energetických zariadení v ÚVTOS Želiezovce - výška grantu 628 781 EUR.
- Žilinský samosprávny kraj – projekt Zefektívnenie a optimalizácia systému riadenia a správy ciest Žilinského samosprávneho kraja – výška grantu 396 168 EUR.
- Nitriansky samosprávny kraj – projekt Energetické zhodnotenie vybraných zariadení v pôsobnosti NSK – výška grantu 688 276 EUR.
- Košický samosprávny kraj – projekt Obnoviteľné zdroje energie na školách – výška grantu 709 001 EUR.

Blokový grant pre oblasť trvalo udržateľného rozvoja – Podpora environmentálnych mimovládnych organizácií – sprostredkovateľ nadácia Ekopolis:

oblasť Ochrana životného prostredia

- OZ Tatry - projekt Neseeparujte sa! Separujte s nami - grant vo výške 1 386 729 Sk
- OZ Sosna - projekt Alternatívne riešenia pre ochranu a oživenie povodia - grant vo výške 3 233 700 Sk
- Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko - projekt Ochrana biodiverzity v územiach NATURA 2000 prostredníctvom implementácie smerníc EÚ - grant vo výške 2 089 935 Sk
- A-projekt n.o. - projekt Manažment lesov s vysokou ochrannou hodnotou - grant vo výške 2 899 440 Sk
- Bratislavské regionálne ochranné združenie – BROZ – projekt Ochrana Dunajských luhov ako európsky významného centra biodiverzity – grant vo výške 3 220 834 Sk
- DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie – projekt Príprava vedeckého návrhu na doplnenie sústavy NATURA 2000 v panónskom a alpínskom bioregiónu – grant vo výške 3 220 103 Sk
- Priatelia Zeme-SPZ – projekt Viac recyklácie, menej znečistenia - grant vo výške 2 847 240 Sk
- Lesoochranné zoskupenie VLK – projekt Znižovanie straty biodiverzity a ochrana prírodných biotopov na území slovenských Karpát pomocou využitia evolučných procesov a diferenciácie územia - grant vo výške 3 216 748 Sk
- Ochrana dravcov na Slovensku – projekt Dravce a sovy v sústave chránených vtáčích území Slovenska - grant vo výške 2 741 886 Sk
- Cykloklub Poľana – projekt Rozvoj cyklo dopravy – príspevok k zlepšeniu kvality ovzdušia - grant vo výške 2 757 042 Sk

oblasť Trvalo udržateľná energetika

- OZ Za Matku Zem - projekt Slovenská klimatická koalícia - grant vo výške 2 023 290 Sk
- Priatelia Zeme-CEPA – projekt Smerom k trvalo udržateľnej energetike v regióne Poľana – grant vo výške 2 639 095 Sk.
- Energetické centrum Bratislava – projekt PALISOL – Propagácia a aplikácia solárnych systémov v zdravotníckych a sociálnych zariadeniach - grant vo výške 1 050 023 Sk

oblasť Potravinová bezpečnosť

- Centrum environmentálnych aktivít - projekt Biopotraviny do škôl - grant vo výške 1 187 281 Sk
- OZ Jablonka – projekt Praktické realizácie zdravých jedlých záhrad v školách a komunitách - grant vo výške 2 024 725 Sk

oblasť Environmentálna výchova

- Centrum environmentálnej a etickej výchovy ŽIVICA - projekt Holistická environmentálna výchova - grant vo výške 3 242 700 Sk
- DAPHNE - Inštitút aplikovanej ekológie - projekt Praktická ekovýchova pre materské školy – Tvoríme model udržateľnej krajiny - grant vo výške 722 930 Sk
- Centrum environmentálnej a etickej výchovy ŽIVICA – projekt Holistická environmentálna výchova - grant vo výške 3 242 700 Sk
- OZ Ekoenergia – projekt Energia v škole – energia doma - grant vo výške 1 010 313 Sk

Švajčiarsky finančný mechanizmus

Hoci Švajčiarska konfederácia nie je členským štátom EÚ, jej členstvo v EHP jej umožňuje prístup na jednotný bezbariérový vnútorný trh EÚ. Z tohto dôvodu vyplýva Švajčiarskej konfederácii záväzok vyjadriť formou peňažného príspevku podporu voči EÚ, osobitne jej novým členským štátom. Tento príspevok bude poskytnutý pod názvom Švajčiarsky finančný mechanizmus, vytvárajúc nové možnosti finančnej podpory vo forme nenávratných grantov pre nové členské krajiny EÚ. Švajčiarska konfederácia sa tak zaväzuje poskytnúť na obdobie piatich rokov finančné zdroje vo výške 1 miliardy švajčiarskych frankov, čo je približne 616 mil. EUR. Podľa distribučného kľúča je pre SR alokovaný objem finančných prostriedkov vo výške 66 866 000 švajčiarskych frankov, teda približne 41 mil. EUR.

Národným kontaktným bodom v SR pre Švajčiarsky finančný mechanizmus je Úrad vlády SR.

Hlavným cieľom aktivít podporovaných zo Švajčiarskeho finančného mechanizmu je znižovanie ekonomických a sociálnych disparít v rámci územia EÚ a zabezpečenie zásady trvalo udržateľného rozvoja v nasledovných prioritných oblastiach:

- Bezpečnosť, stabilita a podpora reforiem
- Životné prostredie a infraštruktúra
- Súkromný sektor
- Ľudský a sociálny rozvoj
- Osobitné alokácie.

V priebehu roka 2008 zatiaľ nebola zverejnená žiadna výzva na predkladanie projektov.

Tabuľka 304. Prehľad indikatívnych alokácií podľa jednotlivých prioritných oblastí

Prioritná oblasť	Indikatívna finančná alokácia (miliónov CHF)
1. Bezpečnosť, stabilita a podpora reforiem	15,000
2. Životné prostredie a infraštruktúra	24,500
3. Súkromný sektor	4,000
4. Ľudský a sociálny rozvoj	6,000
5. Osobitné alokácie	7,650
6. Ešte nepridelené	9,716
Indikatívne alokácie celkom	66,866